

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av konsument-skyddslagen, 13 § i lagen om vissa befogenheter för konsumentskyddsmyndigheterna och 5 kap. 3 § i rättegångsbalken

Ärende

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av konsumentskyddslagen, 13 § i lagen om vissa befogenheter för konsumentskyddsmyndigheterna och 5 kap. 3 § i rättegångsbalken (RP 218/2022 rd).

Beredning i utskott

Utskottets betänkande: Ekonomiutskottet (EkUB 42/2022 rd).

Beslut

Riksdagen har godkänt följande uttalanden:

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet noga följer vilka konsekvenser bestämmelserna om räntetak för konsumentkrediter har för tillgången till och priset på krediter och att statsrådet vid behov vidtar åtgärder för att ytterligare sänka räntetaket.
2. Riksdagen förutsätter att statsrådet fortsätter att kartlägga metoder och alternativa lösningar som gör det möjligt att bättre än för närvarande samordna ett lågt räntetak på konsumentkrediter och konsumenternas möjligheter att få kredit.
3. Riksdagen förutsätter att statsrådet systematiskt bevakar hur konsumentskyddslagens bestämmelser om god kreditgivningssed fungerar och utan dröjsmål vidtar åtgärder för att effektivisera regleringen av och tillsynen över marknadsföringen av och reklamen för konsumentkrediter.
4. Riksdagen förutsätter att statsrådet ökar informationen om social kreditgivning och främjar välfärdsområdenas möjligheter att införa social kreditgivning.

Riksdagen har antagit följande lagar:

Lag

om ändring av konsumentskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i konsumentskyddslagen (38/1978) 7 kap. 51 § 2 mom., sådant det lyder i lag 851/2016,

ändras 6 kap. 4 § 1 mom. och 25 § 2 mom., 7 kap. 3, 13, 15 och 17 a § samt 50 § 2 mom., sådana de lyder, 6 kap. 4 § 1 mom. och 25 § 2 mom. i lag 693/2022, 7 kap. 3 § i lagarna 746/2010, 207/2013, 851/2016 och 596/2019, 13 § i lagarna 207/2013 och 851/2016, 15 § i lagarna 746/2010, 457/2017 och 899/2017, 17 a § i lag 596/2019 och 50 § 2 mom. i lag 572/2020, samt *fogas* till 6 kap. nya 12 b och 12 c § som följer:

6 kap.

Hemförsäljning och distansförsäljning

4 §

Tillämpning av bestämmelserna på vissa tjänster

På avtal som gäller passagerartransporttjänster och på sådana paketresor som avses i lagen om kombinerade resetjänster tillämpas endast 12 § 2 och 3 mom. samt 12 a—12 c och 25 §.

12 b §

Presentation av tillgängliga betalningssätt på nätet

När en konsument köper nyttigheter på nätet ska näringsidkaren i samband med slutande av avtal presentera de tillgängliga betalningssätten i följande ordning:

- 1) betalningssätt som inte innefattar en möjlighet att ansöka om eller använda kredit eller att få annat betalningsansånd,
- 2) betalningssätt som kan innefatta en möjlighet att ansöka om eller använda kredit eller att få annat betalningsansånd,
- 3) betalningssätt som innebär ansökan om eller användning av kredit eller annat betalningsansånd.

Näringsidkare får inte vid presentationen av alternativa betalningssätt använda något betalningssätt som standardval.

Vad som i denna paragraf föreskrivs om näringsidkare tillämpas också på betaltjänstleverantörer, kreditgivare och andra näringsidkare till den del de har kunnat påverka hur betalningssätten presenteras.

Riksdagens svar RSv 294/2022 rd

12 c §

Kontroll av identiteten hos konsumenter och bevarande av uppgifterna om kontrollen i vissa fall

Om konsumenten vid köp av nyttigheter på nätet väljer ett betalningssätt som innebär betalningsanstånd, ska den näringsidkare som tillhandahåller betalningssättet i fråga kontrollera konsumentens identitet i samband med godkännandet av betalningssättet med hjälp av en identifieringsmetod som uppfyller kraven på system för elektronisk identifiering enligt 8 § i lagen om stark autentisering och betrodda elektroniska tjänster (617/2009) eller kraven på stark kundautentisering enligt 8 § 24 punkten och 85 c § 4 mom. i betaltjänstlagen (290/2010).

Om inget annat följer av lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017) ska den näringsidkare som avses i 1 mom. bevara de uppgifter som utgjort grund för kontrollen av konsumentens identitet i fem år från det att fordran i dess helhet förfallit till betalning. Om oenighet uppstår kring ett avtal eller en betalning ska kontrolluppgifterna dock bevaras till dess parterna har kommit överens om saken eller ärendet har avgjorts.

Vad som föreskrivs i denna paragraf tillämpas dock inte om

- 1) 7 eller 7 a kap. eller betaltjänstlagen tillämpas på det betalningssätt som konsumenten valt,
- 2) konsumenten enligt avtalet betalar köpesumman i samband med att varan överläts,
- 3) en avtalsenlig tjänst utförs på annat sätt än med ett medel för distanskommunikation och betalningsanståndet erbjuds av tjänsteleverantören, eller
- 4) det är fråga om förvärv av en nyttighet vid telefonförsäljning.

25 §

Påföljderna vid brott mot bestämmelserna i kapitlet

Bestämmelser om påföljdsavgift som påförs för brott mot 9 § och de bestämmelser som utfärdats med stöd av 9 § och mot 9 a, 10—12, 12 a—12 c och 13 §, 14 § 1 och 2 mom., 17 § 2—4 mom. och 17 a § 1—3 mom. finns i lagen om vissa befogenheter för konsumentskyddsmyndigheterna.

7 kap.

Konsumentkrediter

3 §

Begränsningar i fråga om tillämpningen i vissa andra fall

Bestämmelserna i 9—11 §, 13 § 2 mom. 5 punkten samt 14 och 17 § tillämpas inte på konsumentkrediter där kredittiden är högst tre månader, där ingen ränta tas ut och där de övriga kreditkostnaderna omräknade till effektiv ränta inte överstiger det räntebelopp som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen. På fortlöpande krediter tillämpas dock 14 och 17 §.

Riksdagens svar RSv 294/2022 rd

Bestämmelserna i 18 och 39 § tillämpas endast på nyttighetsbundna krediter och 36—38 § endast på sådan nyttighetsbunden kredit som lämnas för köp av en vara.

Bestämmelserna i 17 a § tillämpas inte på avbetalningsköp där föremål för köpet är ett trafikmedel som ska registreras i det trafik- och transportregister som avses i lagen om transportservice (320/2017), jämte eventuell tilläggsutrustning. Om konsumenten på grundval av avtalet också har rätt att ta ut penningmedel, ska paragrafen ändå tillämpas.

13 §

God kreditgivningssed

Kreditgivaren ska handla ansvarsfullt vid kreditgivningen.

Det förutsätts särskilt att kreditgivaren

- 1) vid marknadsföringen av en kredit inte
 - a) förringar allvaret i eller betydelsen av kredittagningen,
 - b) ger intryck av att kredittagning löser konsumentens ekonomiska problem eller minskar problemen eller andra negativa effekter som problemen ger upphov till,
 - c) för fram att krediten är förmånligare än konsumentens befintliga krediter, om påståendet är osant eller vilseledande, eller om påståendet inte på annat sätt kan styrkas,
 - d) hävdar att kredittagningen främjar konsumentens sociala framgång eller den sociala acceptansen av konsumenten,
 - e) påminner konsumenten om en utnyttjad kredit, utom när konsumenten ansöker om en ny kredit hos kreditgivaren,
 - f) kopplar användningen av krediten till speltjänster eller riktar marknadsföringen till konsumenter som kan antas använda krediten till speltjänster,
 - g) riktar marknadsföringen till konsumenter som har en anteckning om betalningsstörning eller som annars kan antas ha svårigheter att fullgöra sina skyldigheter enligt kreditavtalet på behörigt sätt,
 - h) på något annat än i underpunkterna a—g avsett sätt handlar så att marknadsföringen tydligt bidrar till att försämra konsumentens förmåga att noggrant överväga att ta eller använda krediten,
- 2) inte använder kreditgivningen som ett huvudsakligt argument vid marknadsföringen av andra konsumtionsnyttigheter,
- 3) inte använder sms-tjänster eller andra motsvarande kommunikationstjänster mot extra avgift vid marknadsföring eller beviljande av kredit eller vid annan kommunikation i anslutning till kreditförhållandet,
- 4) inte gör reklam för krediten med sådana villkor att kreditkostnaderna vid engångskrediter kan överstiga kapitalbeloppet eller vid fortlöpande krediter det kreditbelopp som konsumenten vid respektive tidpunkt har utnyttjat,
- 5) ger konsumenten en sådan tillräcklig och klar utredning innan kreditavtalet tecknas som gör det möjligt för konsumenten att bedöma om krediten och de kompletterande tjänster som eventuellt erbjuds lämpar sig för hans eller hennes behov och ekonomiska situation, samt uppgift om huruvida konsumenten kan säga upp ett avtal om kompletterande tjänster separat och vilka påföljder en uppsägning har för honom eller henne,
- 6) i händelse av försenad betalning ger konsumenten information och råd för att förhindra att betalningssvårigheter uppstår eller förvärras och informerar om hur situationer med betalningsoförmåga kan skötas samt att kreditgivaren förhåller sig ansvarsfullt till betalningsarrangemang.

Riksdagens svar RSv 294/2022 rd

Bestämmelserna i 1 mom. och 2 mom. 1—5 punkten tillämpas också på kreditförmedlare. Bestämmelsen i 2 mom. 5 punkten gäller dock inte en sådan säljare eller tjänsteleverantör som arbetar som kreditförmedlare vid sidan av sin huvudsyssla.

Ersättningssystemen för kreditgivarnas och kreditförmedlarnas personal får inte vara sådana att de hindrar personalen från att iakttä vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. vid kreditgivning, kreditförmedling eller tillhandahållande av rådgivningstjänster.

15 §

Kontroll av kreditsökandens identitet

I samband med att ett avtal om konsumentkredit ingås och i samband med att kreditbeloppet eller kreditgränsen höjs ska kreditgivaren noggrant kontrollera konsumentens identitet. Om identiteten kontrolleras elektroniskt, ska kreditgivaren använda en identifieringsmetod som uppfyller kraven i 8 § i lagen om stark autentisering och betrodda elektroniska tjänster eller kraven på stark kundautentisering i 8 § 24 punkten och 85 c § 4 mom. i betaltjänstlagen.

Bestämmelser om kundkontroll finns dessutom i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism.

17 a §

Kreditkostnadernas maximibelopp

Räntan på den kredit som konsumenten utnyttjar får inte avtalas vara högre än referensräntan enligt 12 § i räntelagen förhöjd med 15 procentenheter. Inte heller då får räntan på krediten enligt avtalet överstiga 20 procent.

Om konsumenten enligt avtalet ska betala andra än i 1 mom. avsedda kreditkostnader, får beloppet av dem per dag inte överstiga 0,01 procent av det kreditbelopp eller den kreditgräns som anges i kreditavtalet under kreditavtalets giltighetstid.

Trots vad som föreskrivs i 2 mom. får det avtalas om ett maximibelopp på 5 euro för andra kreditkostnader, under förutsättning att kredittiden enligt avtalet omfattar minst 30 dagar. De kostnader som konsumenten ska betala enligt 2 mom. får inte överstiga 150 euro per år, och kreditkostnader får inte tas ut hos konsumenten i förväg för en längre tid än ett år.

Om kreditgivaren eller kreditförmedlaren bryter mot bestämmelserna i denna paragraf, är konsumenten inte skyldig att betala kreditränta eller andra kreditkostnader.

Vad som föreskrivs i 2—4 mom. gäller inte försäkringsavgifter som betraktas som kreditkostnader, om syftet med försäkringen är att trygga värdet på säkerheten för krediten.

Om en konsument betalar tillbaka en kredit i förtid, tillämpas trots 2 och 3 mom. vad som föreskrivs i 27 och 28 §. Om förfallodagen för krediten tidigare läggs, tillämpas trots 2 och 3 mom. vad som föreskrivs i 35 §.

Riksdagens svar RSv 294/2022 rd

50 §

Påföljder

Bestämmelserna om påföljdsavgift som påförs för brott mot 8 och 9 § och de bestämmelser som utfärdats med stöd av 9 § 2 mom., mot 10 § och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den paragrafen, mot 13 § 2 mom. 1 punkten underpunkterna a—g samt 3 och 4 punkten i det momentet, mot 13 a, 14—16 och 16 a §, mot 17 § och de bestämmelser som utfärdats med stöd av 17 § 3 mom. samt mot 17 a, 17 b och 19 §, 20 § 1 mom., 24 §, 39 § 1 mom. och 48 § finns i lagen om vissa befogenheter för konsumentskyddsmyndigheterna.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 6 kap. 12 c § i denna lag tillämpas inte på avtal som ingåtts före ikraftträdandet av lagen.

Bestämmelserna i 7 kap. 3 och 15 § i denna lag tillämpas på avtal som ingåtts före ikraftträdandet av denna lag endast till den del det är fråga om en höjning av kreditbeloppet eller kreditgränsen som görs efter ikraftträdandet.

På avtal om engångskredit som ingåtts före ikraftträdandet av denna lag tillämpas i stället för 7 kap. 17 a § i denna lag de bestämmelser som gällde vid tidpunkten för ingående av avtalet. På avtal om fortlöpande kredit som ingåtts före ikraftträdandet av denna lag tillämpas i stället för 7 kap. 17 a § 2, 3 och 6 mom. i denna lag de bestämmelser som gällde vid tidpunkten för ingående av avtalet.

På avtal om fortlöpande kredit som ingåtts före ikraftträdandet av denna lag tillämpas inte 7 kap. 17 a § 1 mom. i denna lag till den del krediten har använts före ikraftträdandet.

Om det är fråga om ett avtal om fortlöpande kredit som har ingåtts före ikraftträdandet av denna lag och kreditgivaren eller kreditförmedlaren bryter mot 7 kap. 17 a § 1 mom. i denna lag, ska 7 kap. 17 a § 4 mom. tillämpas i fråga om ränta endast på den ränta som tas ut för en kredit som har lyfts efter ikraftträdandet och i fråga om andra kreditkostnader endast på den del av kreditkostnaderna som hänför sig till tiden efter ikraftträdandet.

Lag

om ändring av 13 § i lagen om vissa befogenheter för konsumentskyddsmyndigheterna

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om vissa befogenheter för konsumentskyddsmyndigheterna (566/2020) 13 § 1 mom. 2 och 4 punkten, av dem 13 § 1 mom. 2 punkten sådan den lyder i lag 694/2022, som följer:

Riksdagens svar RSv 294/2022 rd

13 §

Påföljdsavgift för brott mot vissa bestämmelser i konsumentskyddslagen

Påföljdsavgift kan påföras en näringsidkare som till konsumenternas nackdel uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot eller åsidosätter följande bestämmelser, skyldigheter eller förbud i konsumentskyddslagen (38/1978):

2) bestämmelserna i 6 kap. 11 § om lämnande av förhandsinformation vid hemförsäljning, bestämmelserna i 6 kap. 12 § om lämnande av förhandsinformation vid distansförsäljning, bestämmelserna i 6 kap. 12 a § om skriftligt bekräftelseförfarande vid telefonförsäljning, bestämmelserna i 6 kap. 12 b § om presentation av tillgängliga betalningssätt på nätet, bestämmelserna i 6 kap. 12 c § om kontroll av identiteten hos konsumenter och bevarande av uppgifterna om kontrollen, bestämmelserna i 6 kap. 13 § om bekräftelse av information, de skyldigheter enligt 6 kap. 17 § 2—4 mom. som hänför sig till återställande av prestationer eller de skyldigheter enligt 6 kap. 17 a § 1—3 mom. som hänför sig till konsumentens frånträde av ett avtal om digitalt innehåll eller digitala tjänster,

4) bestämmelserna i 7 kap. 13 § 2 mom. 1 punkten underpunkterna a—g om ett förfarande förenligt med god kreditgivningssed vid marknadsföring av en kredit, förbudet enligt 7 kap. 13 § 2 mom. 3 punkten mot att använda sms-tjänster eller andra motsvarande kommunikationstjänster mot extra avgift eller förbudet enligt 7 kap. 13 § 2 mom. 4 punkten att göra reklam för krediten i enlighet med de villkor som anges i den punkten, bestämmelsen i 7 kap. 13 a § om förbud mot bindningsförfarande, skyldigheten enligt 7 kap. 14 § att bedöma en konsuments kreditvärdighet, skyldigheten enligt 7 kap. 15 § 1 mom. att kontrollera kreditsökandens identitet, skyldigheten enligt 7 kap. 16 § att bevara uppgifterna om identitetskontroll, bestämmelserna i 7 kap. 16 a § om lämnande av kredit, bestämmelserna i 7 kap. 17 § och de bestämmelser som utfärdats med stöd av 17 § 3 mom. om ingående av kreditavtal, bestämmelserna i 7 kap. 17 a § om kreditkostnadernas maximibelopp, bestämmelserna i 7 kap. 17 b § om kostnader för förlängning av betalningstiden, begränsningen enligt 7 kap. 19 § om tidpunkten för överlåtande av medel, bestämmelserna i 7 kap. 24 § om ändringar av ränta och avgifter eller skyldigheten enligt 7 kap. 48 § att informera om sin behörighet,

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av 5 kap. 3 § i rättegångsbalken

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i rättegångsbalken 5 kap. 3 § 2 mom. 6 punkten, sådan den lyder i lag 599/2019, samt *fogas* till 5 kap. 3 § 2 mom., sådant det lyder i lag 599/2019, en ny 7 punkt som följer:

5 kap.

Om väckande av talan och förberedelse i tvistemål

3 §

Om en fordran bygger på ett i 7 eller 7 a kap. i konsumentskyddslagen (38/1978) avsett konsumentkreditavtal, ska i stämningsansökan också uppges

6) huruvida kreditavtalet har ingåtts på det sätt som förutsätts i 7 kap. 17 § eller 7 a kap. 15 § i konsumentskyddslagen,

7) huruvida det är fråga om en engångskredit eller en fortlöpande kredit.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På ärenden som är anhängiga vid ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

På ärenden som blir anhängiga efter ikraftträdandet av denna lag tillämpas 5 kap. 3 § 2 mom. 7 punkten endast om konsumentkreditavtalet har ingåtts innan 7 kap. 17 a § i konsumentskyddslagen, sådan paragrafen lyder i lag (/), trätt i kraft.

Helsingfors 20.2.2023

På riksdagens vägnar

talman

generalsekreterare